

Predsednik RS dr. Danilo Türk
Predsednik Državnega zbora RS dr. Gregor Virant
Predsednik Vlade RS Janez Janša
Minister za finance dr. Janez Šušteršič

Ljubljana, 6.11.2012

Spoštovani!

Raziskovalci, podjetniki, bivši in sedanji politični odločevalci ter zaskrbljeni državljani vam pišemo v zvezi z načrti proračuna za leti 2013 in 2014. Pozivamo vas, da sprejmete inovativne politične rešitve in s tem prispevate k potrebnemu uravnoteženju javnih financ z najmanjšim možnim vplivom na gospodarstvo in okolje.

Po štirih letih finančne in gospodarske krize se Slovenija sooča z resnim proračunskim primanjkljajem in naraščajočim javnim dolgom. Sprejeti so bili obsežni varčevalni ukrepi, vendar vsi vemo, da to ni trajnostna alternativa za celovito reformo našega gospodarstva, ampak le prvi korak.

Slovenija ni osamljena. Vlade po Evropi in svetu so soočene z dilemo, ko pride do vprašanja novih davkov. Da bi odplačale dolgove in zmanjšale primanjkljaj, morajo zvišati prilive. Hkrati za znovičen zagon rasti potrebujejo dvig potrošnje in pospešitev pretoka denarja v gospodarstvu. Eden od odgovorov na to dilemo je bilo varčevanje. A razprava se zdaj preusmerja k ukrepom, ki bodo oživel gospodarstvo in ne le zmanjšali odhodke. Premišljena obdavčitev je pri iskanju pravega ravnovesja bistvenega pomena.

Ukrepi, ki jih sedaj predlaga Vlada, imajo pomembno pomanjkljivost: nimajo vizije in zato tudi ne strategije za doseganje te vizije. Razen manjših izjem trenutni davčni režim ostaja nespremenjen. Spremembe pri odhodkih in davčnih stopnjah služijo le kratkoročnemu omejevanju proračunskega primanjkljaja pod 3 %. To pomeni varčevanje brez razvojne perspektive. Medtem se inovacije dogajajo drugje. Nova delovna mesta nastajajo drugje. Kakovost življenja se ustvarja drugje.

Ko se vlade spopadajo s težko nalogo dviga davkov, večinoma razmišljajo o dvigu davka na dohodek in davka na dodano vrednost. A obstajajo drugi davki, ki lahko močno zvišajo prihodke z občutno manjšimi negativnimi vplivi na gospodarstvo, rast in zaposlovanje. To so že obstoječi davki na energijo in ogljik v transportu, davki na električno energijo, premog, nafta in plin. Ti davki imajo osrednjo vlogo pri zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov, ki so vzrok podnebnim spremembam. Zadnje raziskave pa kažejo, da so lahko tudi zelo učinkoviti za dvig državnih prihodkov ob najmanjšem negativnem vplivu na gospodarsko rast.

Kot primer - dvig neposrednih davkov lahko zmanjša potrošnjo za dvakrat toliko, kot lahko davki na energijo in ogljik prispevajo k dvigu prihodkov. Davki na ogljik in energijo lahko dvignejo prihodke in hkrati ohranjajo gospodarstvo dovolj močno, da je sposobno oživitve. Konvencionalni davki zvišajo prihodke, a predstavljajo veliko večjo nevarnost za poglobljanje recesije. To so ugotovitve Evropske raziskave, objavljene v letu 2012 (povzetek je v prilogi I).

Dvig cen energije je pomembno politično vprašanje. Zaradi dviga cen fosilnih goriv naraščajo cene energije za potrošnike. A v primerjavi z drugimi oblikami obdavčitve, obdavčitev energije potrošnikom prinaša koristi. Gospodarske koristi zaradi izogibanja negativnim učinkom konvencionalnih davkov so namreč porazdeljene po celotnem gospodarstvu.

Ko slovenska Vlada v odgovor na trenutno krizo snuje fiskalne reforme, bi morala o svojih možnostih razmišljati širše kot do sedaj. Kljub temu cenimo prve previdne korake v to smer s povečanjem letne obdavčitve registracije motornih vozil, predvsem za večja vozila. Prav tako cenimo poziv Ministrstvu za kmetijstvo in okolje za zbiranje dodatnih davčnih prilivov. Vendar je treba zagotoviti, da bodo njihovi predlogi tudi udejanjeni, glede na zaveze, podane v Nacionalnem programu reform za 2012 (glej prilogo II).

Na konferenci 20. septembra 2012, ki jo je Umanotera organizirala v Ljubljani, so se zbrali domači in tuji strokovnjaki za okoljske davke, ki so razpravljali o potencialih zelene proračunske reforme v kontekstu trenutne krize. Rezultat je bil seznam kratkoročnih (2013) in srednjeročnih (2020) prednostnih nalog za Slovenijo. Visoko na seznamu kratkoročnih reform so:

- Odprava vseh subvencij, ki škodujejo okolju, obremenjujejo državni proračun in tako zapravljajo davkoplačevalski denar.
- Prilagoditev take na CO₂ na raven, ki bo spodbudila investicije v energetske učinkovitost in prinesla dodatne proračunske prilive (zaradi potrebe po ohranitvi dohodnine in socialnih prispevkov na stabilni ravni).
- Uporaba proračunskih prihodkov (npr. prihodki iz dražb kuponov v shemi EU ETS) za podporo celovitemu programu zelenih investicij (t.i. mehki krediti, subvencije).

Do leta 2020 bi morale imeti prednost naslednje reforme:

- Postopen dvig trošarin na dizelsko gorivo na raven trošarin za bencin (z začetki v letu 2013 in točno opredeljenimi nadaljnjimi koraki do leta 2020, ki zagotavljajo dolgoročno gotovost in predvidljivost).
- Osnovanje davka na nepremičnine na podlagi energetske učinkovitosti in dvig stopnje tega davka.
- Dvig cestnin in uvedba njihovega obračunavanja glede na prevožene razdalje in izpuste ter dvig davkov na motorna vozila za vozila z visokimi izpusti.

Slovenija potrebuje fiskalno okrevanje, znižati mora svoje izpuste in ne nazadnje potrebuje strategijo za gospodarsko blaginjo. Predlagane reforme so del celovite zelene proračunske reforme, ki je lahko pomemben del rešitve. Slovenija je dežela, bogata z viri in idejami. Z odločevalci z vizijo, ki se bodo zavzeli za nujno potrebne strukturne reforme – tako na nacionalni kot na evropski ravni, – lahko v celoti izkoristimo svoje danosti in potencialne ter premagamo krizo.

Ker je tema pisma v javnem interesu, bomo vsebino pisma tudi javno objavili.

Lepo vas pozdravljamo,

Vida Ogorelec, direktorica, Umanotera, Slovenska fundacije za trajnostni razvoj

Kai Schlegelmilch, podpredsednik Green Budget Europe

Jean-Philippe Barde, bivši predsednik, National Environmental Policies Division, OECD

Violeta Bulc, direktorica, Vibacom

prof. Frank Convery, profesor okoljske politike, University College of Dublin

Nuno Domingues, koordinator EFR, GEOTA Portugal

Aldo Ravazzi Douvan, bivši predsednik, OECD Committee on Taxation & Environment

Pavel Ganter, bivši minister za okolje RS

Živa Gobbo, predsednica, Focus, društvo za sonaraven razvoj

dr. Anselm Görres, predsednik, Green Budget Europe

Gabi Hildesheimer, direktor, Swiss Network for Sustainable Business

dr. Ion Karagounis, direktor, Swiss foundation for environmental management Pusch

Eero Yrjö-Koskinen, direktor, Finnish Association for Nature Conservation

András Lukács, predsednik, CAAG Hungary

Gorazd Marinček, predsednik, Slovenji E-forum

Petra Matos, predsednica, Društvo Ekologi brez meja

Klemens Riegler, sekretar, Ecosocial Forum Europe

Jernej Stritih, direktor, Stritih svetovanje za trajnostni razvoj, d.o.o.

Vid Tratnik, predsednik, Kulturno izobraževalno društvo PiNA

Hans Vos, bivši vodja projektov, Economic Integration at the European Environment Agency

Senka Vrbica, strokovna sodelavka, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

prof. Ernst von Weizsäcker, so-predsednik, International Resource Panel in član "Club of Rome"

PRILOGA I – CARBON AND ENERGY TAX REFORM IN EUROPE (CETRIE)

»Obdavčitev ogljika in uravnoteženje javnih financ – Potencial cenitve ogljika za zmanjšanje proračunskih primanjkljajev v Evropi« (povzetek in celotno poročilo sta dosegljiva na:

<http://www.foes.de/internationales/green-budget-europe/gbe-projekte/?lang=en>)

PRILOGA II – IZVLEČEK IZ 2012 NATIONAL REFORM PROGRAM SLOVENIA

"An overview of feasible fiscal measures, policies and instruments intended to encourage a change in consumer behaviour towards materially efficient products/services will be prepared. On the basis of an analysis of environmentally harmful subsidies and a report of the working group on green tax reform, an overview will be drafted on those subsidies whose abolition could simultaneously contribute to the achievement of environmental objectives and, in the short-term, help towards fiscal consolidation."

PRILOGA III – OECD PREDLOGI (IZ ENVIRONMENTAL PERFORMANCE REVIEW SLOVENIA 2012)

"Gradually equalize the tax rates for diesel and petrol; remove refunds for taxation of commercial uses of diesel fuel; and assess how a broader reform of environmentally related taxes and subsidies, and other economic instruments of environmental policies, could help meet the policies objectives of the 2013-2020 Development Strategy and contribute to fiscal consolidation" [n.2, p.24]

"...comprehensively review the tax regime that applies to the purchase and use of private and commercial vehicles, including refunds of excise duty on diesel fuel used for commercial purposes, with a view to optimising economic and environmental benefits" [n.3, p.114]

"Increase the tax on landfill with a view to capturing the full benefits of avoided disposal and providing better incentives for redirecting waste from landfills..." [n.5, p.146]

"...greater use of economic instruments, such as a tax on primary aggregates and refundable compliance bonds." [n.6, p.146]